

UTBILDNINGSFÖRVALTNINGEN
Tillhandahållaravdelningen

*”Utbildningen var den enskilt bästa förmånen med att jobba
som barnskötare, förutom att få jobba med barn”.*

Undersökning om nyttan av fortbildning på arbetstid för barnskötare och
förskolepersonal utan pedagogisk grundutbildning.

Elisabet Sjöberg

December 2012

Innehållsförteckning

	<i>Sida</i>
Inledning	3
Beskrivning av de två fortbildningarna	3
Undersökning och syfte	4
Metod	4
Resultat	6
Bakgrundsfaktorer	6
<i>Åldersfördelning</i>	6
<i>Samband mellan typ av fortbildning och ålder</i>	7
<i>När fortbildningen genomfördes</i>	7
<i>Huvudman</i>	7
<i>Nuvarande sysselsättning</i>	8
Nyttan av utbildningen	9
<i>Yrkesrollen utvecklades</i>	9
<i>Utbildningen uppmärksammas av chefen</i>	10
<i>Löneutveckling</i>	10
<i>Förändrat synsätt</i>	11
<i>Ökad självkänsla</i>	11
<i>Ökad arbetslust</i>	12
<i>Fortsatta studier</i>	13
<i>Betydelsen av att studera på arbetstid</i>	14
Övergripande frågor	14
<i>Nytta av ny kompetens</i>	14
<i>Ökad chans till ett utvecklande arbete</i>	16
<i>Rekommenderar utbildningen</i>	16
Sammanfattning och analys	17
<i>Framtiden</i>	18
Bilagor	
1. Barnskötarnas kommentarer ordnade efter ämne	19
2. Enkät	23

Inledning

I Kompetensfondens regi gjordes 2004 en genomgång av förskolepersonalens utbildningsbehov i syfte att fastställa behovet av fortbildning. Genomgången visade att cirka 500 fast anställda inom förskolan i egen regi, saknade pedagogisk grundutbildning.

Genomgången ledde till att en ny barnskötarutbildning utarbetades av Kompetensfonden i ett samarbete mellan lärarna på Farsta gymnasium, förskolechefer samt pedagoger från förskolor i tre stadsdelar. Målet var att anpassa utbildningen till verksamhetens behov samtidigt som kraven för gymnasiestudier uppfylldes. Genom detta tillvägagångssätt har utbildningen en tydlig förankring i verksamheten.

Barnskötarutbildningen startade år 2005 och blev mycket uppskattad, efterfrågad och populär. Som en följd av detta efterfrågade stadsdelarna även en fortbildning för barnskötare med äldre utbildning. Denna fördjupning erbjöds senare samma år.

Två typer av fortbildning har således erbjudits - utbildning till barnskötare och fördjupning för barnskötare med äldre examen.

Beskrivning av de två fortbildningarna

Utbildningarna varvar erfarenhet, praktik och teori. De studerande är i skolan en dag och på sin arbetsplats fyra dagar i veckan. Lärandet på arbetsplatsen är en viktig del av utbildningen. Där får de studerande många tillfällen att utveckla ett undersökande arbetssätt, att testa ny kunskap samt att utveckla olika dokumentationsformer. Utbildningarna är fortfarande populära. I dagsläget är det ungefär två sökande till varje plats.

Från början var det enbart personal i kommunala förskolor som erbjöds att delta men de senare åren har även anställda i fristående förskolor haft samma möjlighet.

1. **Barnskötarutbildning** för personal som saknar pedagogisk grundutbildning för arbete i förskola.

Krav: Tillsvidareanställning och minst två års yrkeserfarenhet från förskola vid kommunal eller fristående förskola i Stockholms stad.

Längd: En undervisningsdag i veckan under två terminer, 800 poäng.

Förkunskaper: Godkänt betyg i svenska eller svenska som andraspråk från grundskolan

2. **Fördjupning** för utbildade barnskötare. De första åren erbjöds barnskötare med äldre utbildning en möjlighet att få sina kunskaper uppdaterade med en fördjupning i läroplanens målområden och pedagogisk dokumentation. De senare åren har fördjupningskursen haft inriktning mot det nya målet i förskolans läroplan: matematik, naturvetenskap och teknik.

Krav: Tillsvidareanställning vid kommunal eller fristående förskola i Stockholms stad.

Längd: En undervisningsdag i veckan under en termin, 300 respektive 400 poäng.

Förkunskaper: Barnskötarexamen och godkänt betyg i svenska eller svenska som andraspråk från grundskolan.

Fortbildningarna är ett steg i utbildningsförvaltningens arbete att utveckla den pedagogiska kvaliteten i stadens förskolor. Utbildningsförvaltningen har stått för alla kostnader för själva utbildningen, eventuell vikariekostnad har respektive förskola bekostat.

Totalt har cirka 800 fast anställda i Stockholms förskolor deltagit i någon av fortbildningarna vid Farsta gymnasium.

Undersökning och syfte

Utbildningsförvaltningen har nu via enkätundersökning¹ frågat samtliga studerande om vilken effekt fortbildningen har i arbetet i förskolan. Förvaltningen har också ställt frågor om i vilken omfattning som deltagarna fortsatt studera.

Syftet med enkäten är att undersöka effekten av fortbildningarna i det dagliga arbetet med det bakomliggande syftet att resultatet ska användas i planering av framtida utbildningsinsatser. Själva utbildningarna har Farsta gymnasium fortlöpande utvärderat. År 2013 planerar förvaltningen att göra en ny inventering av kunskapsbehovet för att se om fortbildningsinsatserna ska förändras utifrån aktuella förutsättningar. Undersökningen är en del av detta.

Metod

Enkäten skickades till totalt 665 barnskötare som gått någon av ovanstående fortbildningar vid Farsta gymnasium.

Undantag gjordes för dem som gått i pension, flyttat från Sverige eller av andra anledningar inte var anträffbara. De som för närvarande deltar i en utbildning fick inte heller någon enkät.

Alla enkätsvar var anonyma.

De som fanns i Stockholm stads e-postsystem fick enkäten via e-post med en direktlänk till enkäten. När påminnelsen skickades ut efter två veckor hade många ännu inte öppnat den första e-posten. Samtidigt med påminnelsen informerades ansvariga i stadsdelarna för att få respektive förskolechef att uppmana sina anställda att öppna och besvara enkäten. Ändå var det efter tre veckor cirka 37 % som inte öppnat sin e-post.

De som inte var åtkomliga via e-post, cirka en femtedel, fick ett brev hem med anmodan att gå in på en speciell hemsida för att där besvara samma enkät. Eftersom svarsfrekvensen var

¹ Enkäten finns som bilaga 2.

mycket låg skickades i påminnelsen med en enkät och svarskuvert. Då var det fler som svarade.

Totalt har 245 barnskötare besvarat enkäten. Svarsfrekvensen är 53 %, när de som inte öppnat sin e-post och därför inte kan uppfattas som de fått enkäten undantas (utan detta undantag är den totala svarsfrekvensen 37 %). I princip förekommer inget internbortfall i svaren eftersom alla frågor var obligatoriska i webbenkäten. En av dem som svarade manuellt har dock missat att det var frågor både på fram och baksidan av enkäten.

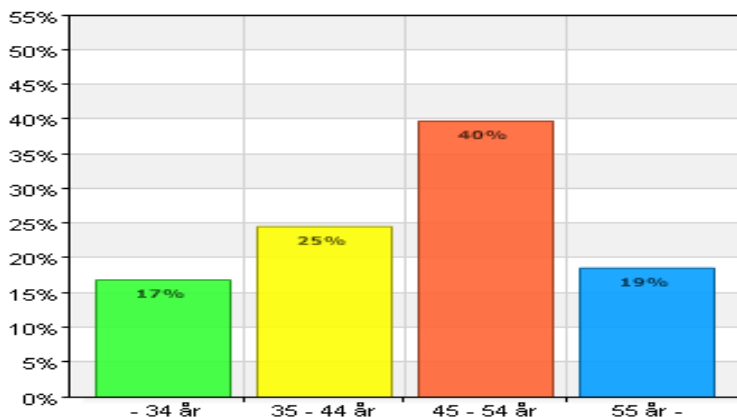
Resultat

Bakgrundsfaktorer

Inledningsvis beskrivs några bakgrundsfaktorer om de barnskötare som besvarat enkäten, ålder vilken fortbildning de deltagit i och vilket år de avslutade sin fortbildning.

Åldersfördelning. Den första tabellen visar åldersfördelningen på barnskötarna. De flesta är nu mellan 45 år och 54 år (när de gick utbildningen var de upp till sju år yngre se tabell 3).

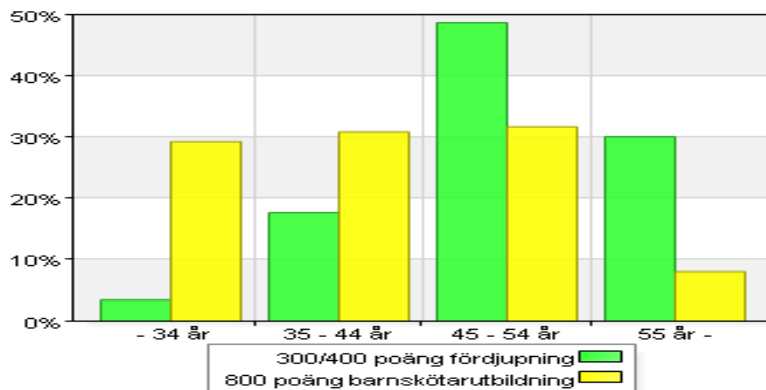
Tabell 1: Åldersfördelningen bland de svarande

Samband mellan typ av fortbildning och ålder. Lite drygt hälften (53 %) av de som besvarat enkäten har gått barnskötarutbildningen d.v.s. fått en barnskötarexamen. De övriga (47 %) hade redan en barnskötarutbildning och har gått en fördjupningskurs.

Nästa tabell (2) visar att åldersspridningen mellan de två utbildningarna inte är jämnt fördelad. Det är de äldre åldersgrupperna som i större omfattning deltagit i den kortare fortbildningen. Sannolikt för att de äldre redan har en barnskötarutbildning. Av tabellen framgår vidare att fortbildningen till barnskötarexamen har genomförs i lika stor utsträckning i alla ålderssikt upp till 55 år, undantag enbart de äldsta.

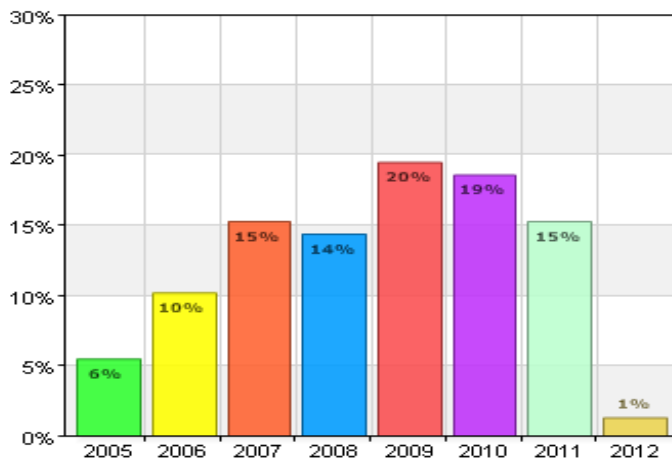
Tabell 2: Samband mellan ålder och typ av fortbildning.

När fortbildningen genomfördes. Hela 31 % av barnskötarna avslutade sin utbildning för 5 år sedan eller mer se tabell 3. När de svarande gick utbildningen var de alla följaktligen mellan ett och sju år yngre. Den relativt jämna spridning mellan vilka år de anger att de avslutat sin fortbildning bidrar till att öka sannolikheten att de som besvarat enkäten inte som grupp skiljer sig från dem som inte besvarat enkäten.

Att det var färre som uppger att de deltog 2005 kan förklaras av att ju längre sedan fortbildningen avslutades desto troligare att fler gått i pension. (De få som svarat att de avslutade sina studier 2012 har troligen gått ut 2011, eftersom ingen som gått ut i år har fått enkäten.)

Tabell 3: Året som fortbildningen vid Farsta gymnasium avslutades.

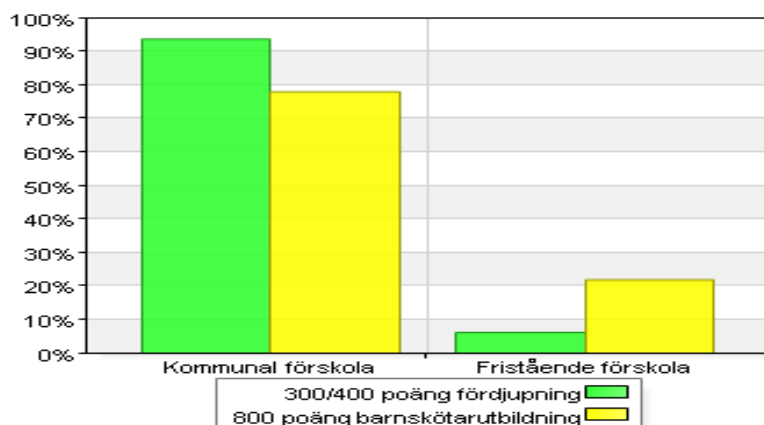
Huvudman. De allra flesta som svarat på enkäten arbetade vid en kommunal förskola under tiden de på arbetstid studerade vid Farsta gymnasium. Att en lägre andel av de svarande arbetade vid en fristående förskola kan dels förklaras av att personal vid de fristående förskolorna inte erbjöds att delta de första åren. En annan förklaring är att fler, cirka 58 %, av Stockholms förskolor är kommunala och tar emot 65 % av Stockholms förskolebarn.

Tabell 4: Huvudman under studierna.

Form	Antal	Andel i %
Kommunal förskola	208	85
Fristående förskola	37	15
Total	245	100

Tabell 5 på nästa sida visar att fler av de som arbetar i fristående förskolor har läst barnskötartutbildningen 800 poäng än en fördjupningskurs. Detta pekar på att andelen som saknar pedagogisk grundutbildning kan vara större i de fristående förskolorna.

Tabell 5: Samband mellan huvudman under studierna och val av fortbildning.

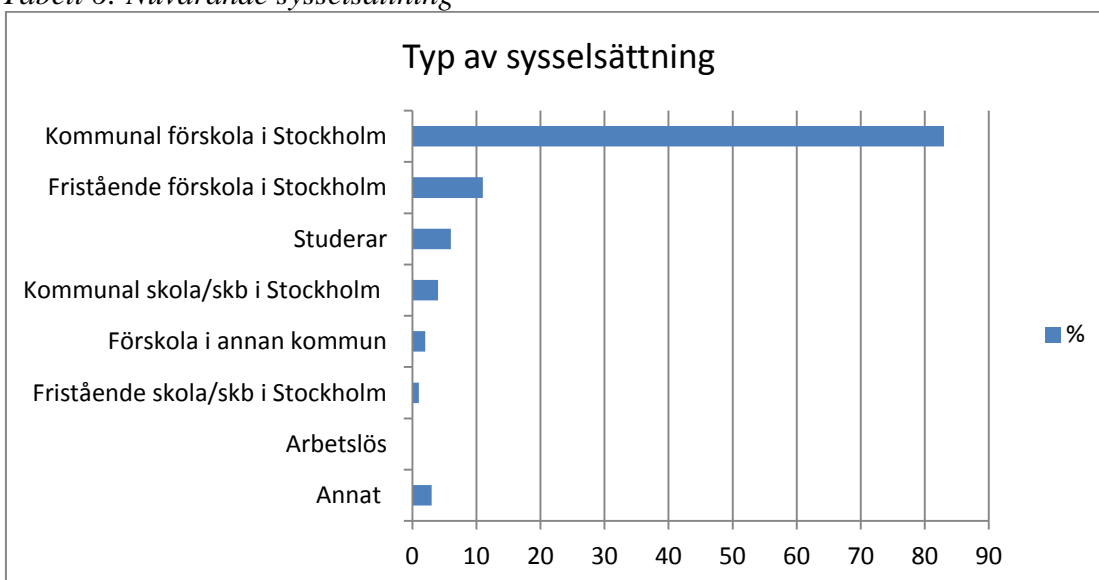

Nuvarande sysselsättning. De flesta väljer att arbeta kvar i samma förskola som de var anställda vid under fortbildningen. Mer än tre fjärdedelar (76 %) är kvar på samma förskola.

Så gott som samtliga, hela 98 %, av de som arbetar kvar inom förskola och skolbarnsomsorg, arbetar kvar inom Stockholms stad efter utbildningen, se tabell 6 nästa sida.

Samma tabell visar att 96 % uppger att de arbetar kvar i förskolan (kommunal och fristående), 5 % arbetar i skola/fritidshem, 5 % studerar, ingen är arbetslös och 3 % uppger annat. Annat beskrivs som föräldraledighet, en har öppnat familjedaghem, en arbetar som samhällsvägleddare samt en med administration. I frågan om nuvarande sysselsättning fanns möjligheten att fylla i fler alternativ, det är förklaringen till att summan är mer än 100 % t.ex. arbetar några i både förskola och skolbarnsomsorg.

Tabell 6: Nuvarande sysselsättning

Nyttan av utbildningen

Barnskötarna är genomgående mycket nöjda med de effekter fortbildningen har i deras dagliga sysselsättning. Här beskrivs denna positiva bild mer detaljerat.

Yrkesrollen utvecklades. Fortbildning har som mål att de som slutfört den ska ha ny kunskap och därmed känna sig säkrare i sitt jobb. De f.d. studerande ombads att ta ställning till ett antal frågor om hur de tyckte att fortbildningen utvecklat dem.

Som framgår av tabell 7 håller de allra flesta med i de fem olika påståendena om hur fortbildningen utvecklat dem. När man lägger ihop de två positiva påståendena är det mellan 82 % till 95 % som instämmer. I samtliga dessa påståenden är det en större andel av dem som läst 800 poäng barnskötarutbildning som markerar för "stämmer mycket bra". I tabellen är de olika påståendena placerade i turordning efter andelen som flest instämt i något av de positiva påståendena.

När det gäller det sista påståendet om kontakterna med chefen rörande arbetet har utvecklats, är fler osäkra. Det kan sannolikt delvis förklaras av att de bytt chef eller/och bytt arbete.

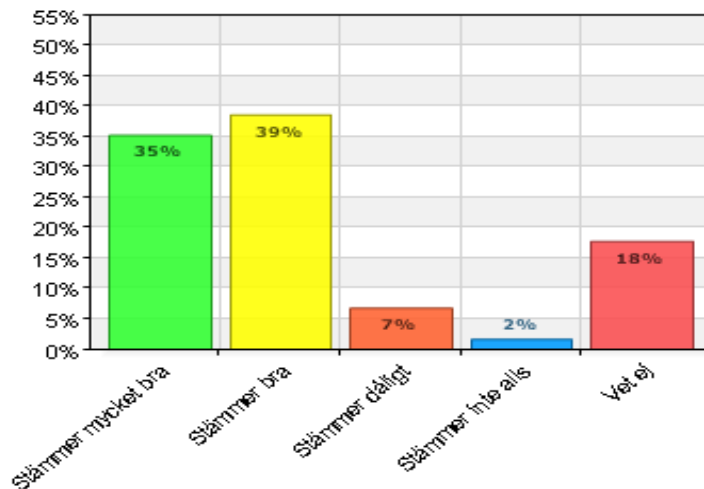
Tabell 7: De studerandes upplevelse av hur fortbildningen utvecklat dem.

Påstående	Stämmer mycket bra %	Stämmer bra %	Stämmer dåligt %	Stämmer inte alls %	Vet ej %
Mitt arbete med hel barngrupp har utvecklats	50	45	2	0	2
Mitt arbete med enskilda barn har utvecklats	53	41	2	1	3
Mitt samarbete med mina kollegor har utvecklats	45	46	5	1	3
Min föräldrakontakt har utvecklats	45	42	6	3	3
Mina kontakter med min chef rörande arbetet har utvecklats	38	44	6	4	8

Utbildningen uppmärksammas av chefen. Samma osäkerhet visar barnskötarna när de svarar på frågan om chefen värdesätter de nya kunskaper utbildningen gett dem. Det är 18 % som svarar att de inte vet. Dock är det 74 % som anser att chefen värdesätter deras nya kunskaper, vilket innebär att deras chef på något sätt uppmärksammat dem (tabell 8).

De missnöjda har oftare valt att kommentera² detta påstående. Så här skriver en barnskötare som är missnöjd både med sin löneutveckling och bristande uppmärksamhet. *“Det har gått nästan ett år sedan jag har fick mitt certifikat och jag har ännu inte fått löneförhöjning. Jag gör ännu mer arbete nu än jag gjorde innan men jag får inte erkännande för den nya kunskap som jag har”*.

Tabell 8: Min chef värdesätter mina kunskaper från utbildningen

Löneutveckling. Drygt hälften (52 %) anser att utbildningen har bidragit till att de fått en bättre löneutveckling. Det är i högre grad de som gått hel barnskötareutbildning som uppger att de fått högre lön. Men detta är det påstående i enkäten där störst andel markerar för ”stämmer dåligt” och ”stämmer inte alls”, se tabell 9.

Både de som är nöjda respektive missnöjda med sin löneutveckling har valt att kommentera just detta. Nöjd: *“Är idag förskoleassistent med en lön på 26500, tack vara er!!”*
 Missnöjd: *Tyvärr har det inte märkts i lönekuvertet. Chefens visar uppskattning genom ord, inte genom lön. Kanske kan man ha ett generellt påslag kopplat till om man fått betyget?*

Tabell 9. Upplevelse av att fått bättre löneutveckling.

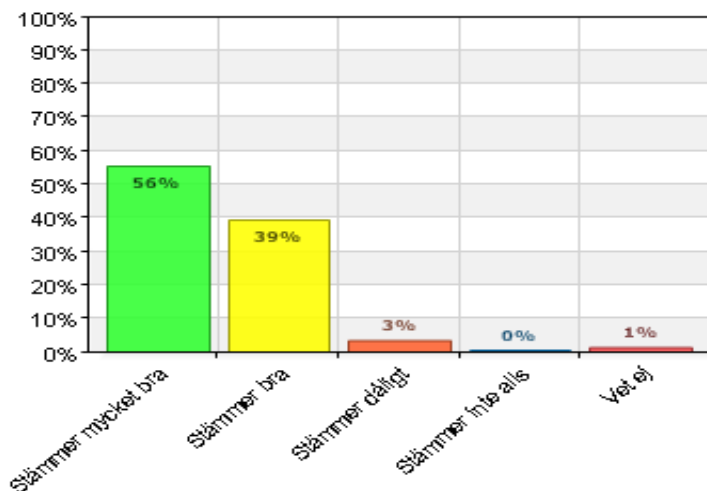
Åsikt	Andel i %
Stämmer mycket bra	21
Stämmer bra	31
Stämmer dåligt	20
Stämmer inte alls	20
Vet ej	8

² I enkäten fanns avslutningsvis plats för egna kommentarer. Samtliga kommentarer återfinns i bilaga 1.

Förändrat synsätt. Hela 95 % anser att de genom fortbildningen fått en ökad förståelse för det pedagogiska arbetet, se tabell 10. I de avslutande kommentarerna har åtta valt att kommentera just detta. ”Jag har arbetat många år i barnomsorgen. Utbildningen gav mig ”nya ögon” gällande lärandet, barns inflytande”.

”Efter utbildningen så blev jag oerhört motiverad och fick ett helt nytt synsätt, förhållnings-sätt. Jag blev mer aktiv och var mer intresserad. Jag utvecklades jättemycket. Jag har aldrig tidigare tyckt att det är så roligt att arbeta inom förskolan som nu. Det var som ett uppvaknande.

Tabell 10: Upplevelse av ökad förståelse för det pedagogiska arbetet

Ökad självkänsla. Mer kunskap och förståelse för arbetet medför oftast en större trygghet i yrkesrollen och därmed en förbättrad självkänsla. De studerande fick svara på ett antal påståenden som berör självkänslan. Även till dessa påståenden ställer sig de flesta mycket positiva. Som framgår av tabell 11 på nästa sida instämmer de allra flesta i påståendena som rör självkänslan.

När de två positiva medhållen läggs ihop, visas att mellan 91 % och 94 % anser att de utvecklats inom följande fält; litar mer på min förmåga att arbeta med barn, har utvecklat förmågan att uttrycka sig om pedagogik/metodik samt bidrar mer till den pedagogiska utvecklingen på arbetsplatsen.

Att det är färre som instämmer i påståendet att arbetskamraterna lyssnar mer på dem beror sannolikt på att de redan före utbildningen hade en stark ställning i sitt arbetslag. Även i dessa påståenden markerar fler av de som läst en hel barnskötarutbildning för rutan ”stämmer mycket bra”.

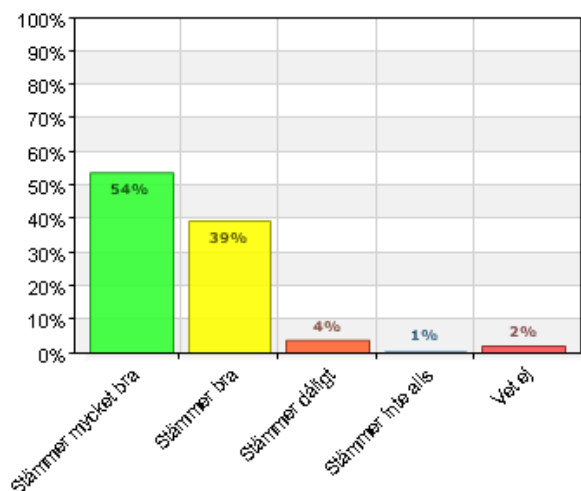
Tabell 11: De studerandes upplevelser av ökad självkänsla

Min fortbildning	Stämmer mycket bra %	Stämmer bra %	Stämmer dåligt %	Stämmer inte alls %	Vet ej %
Ledde till att jag litar mer på min förmåga att arbeta med barn	51	40	4	2	2
Utvecklade min förmåga att uttrycka mig om pedagogik/metodik	47	47	4	0	2
Ledde till att jag bidrar mer till den pedagogiska utvecklingen på min arbetsplats	41	52	3	1	3
Ledde till att arbetskamraterna lyssnar mer på mina förslag	29	49	8	3	11

Så här koncentrerar en av barnskötarna detta i de avslutande kommentarerna (sammanlagt valde 15 stycken att lyfta fram just denna sfär). *“Utbildningen gav mig ett mycket bättre självförtroende inom mitt yrke. Innan utbildningen tänkte/kände jag ofta: ”Det kan/vet inte jag, jag har ju ingen utbildning”. Detta hämmade mig självklart i mitt arbete och jag blev osäker i ganska många situationer. Men under min studietid fick jag ofta bekräftelse på att jag tänkt och arbetat på rätt sätt. Detta gav mig en stark ryggrad som gjort att jag idag är en bättre pedagog och viljan att studera vidare har väckts.”*

Ökad arbetslust. Hela 93 % anser att fortbildningen i Farsta gymnasium gav dem ökad arbetslust, tabell 12. En kommenterar så här. *“Jag krävde denna utbildning för att vilja fortsätta arbeta på förskola, min första utbildning avslutades 1978, så jag behövde verkligen få ny! Jag är mycket nöjd med kursen, läraren och eleverna från hela staden. Lärde mig verkligen nya saker, ett måste för att hålla glöden vid liv!”*

Tabell 12. Utbildningen gav ökad arbetslust

Dessutom ställdes frågan om de f.d. studerande anser att fortbildningen ökade sannolikheten att de kommer att fortsätta arbeta inom förskoleverksamhet. Detta höll 86 % med om.

Fortsatta studier. Totalt uppger 16 % att de fortsatt studera, se tabell 13. Sex procent studerar eller har studerat till förskollärare. Ytterligare 3 procent beskriver att de just nu kompletteringsläser för att bli behöriga för högskoleutbildning. De avser att därefter söka förskolläraryrket. Några studerar vidare till lärare.

De övriga som fortsatt studera berättar om kurser i teckenspråk, flerspråkiga barn 7,5 poäng, förskoledidaktiska perspektiv på språk och matematik 7,5 poäng, ateljéristuttbildning, datautbildningar samt förskolenära föreläsningar. Andra beskriver utbildningar lite längre ifrån förskoleområdet, de har läst/läser geovetenskap, till personalvetare samt till webbredaktör.

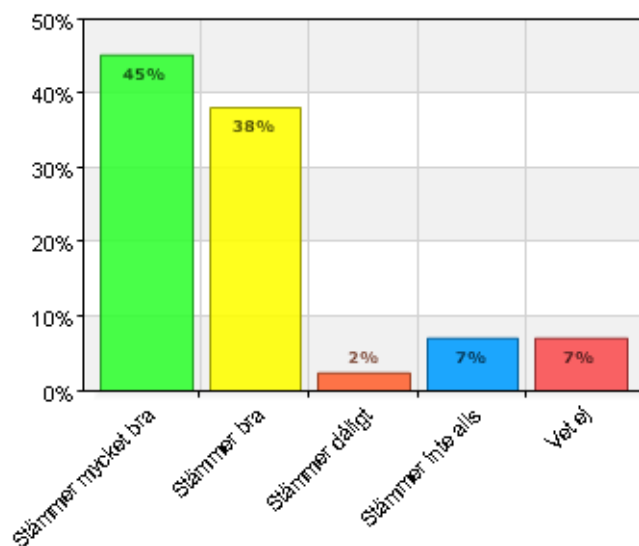
Det är främst de som är i åldern 35 år – 44 år som studerat/studerar till förskollärare. En av de äldre som inte längre kan få studiestöd kommenterar *“Skulle gärna vilja ha mer, men att studera till förskollärare är lite för sent för mig”*.

Tabell 13: Fortsatt studera eller ej

	Andel i %
Till förskollärare	6
Till lärare	1
Har inte fortsatt studera	84
Andra studier	9

Mer än fyra femtedelar (83 %) anser att fortbildningen bidrog till att de fortsatte studera, vilket framgår av tabell 14. Så här beskriver en av barnskötarna: *“Både jag och mina chefer känner att jag utvecklats enormt och jag har fått en helt ny lust till yrket som jag inte hade förut! Tack vare barnskötaryrket fick jag även lust att vidareutbilda mig och nu läser jag till förskollärare vid Södertörns Högskola”*.

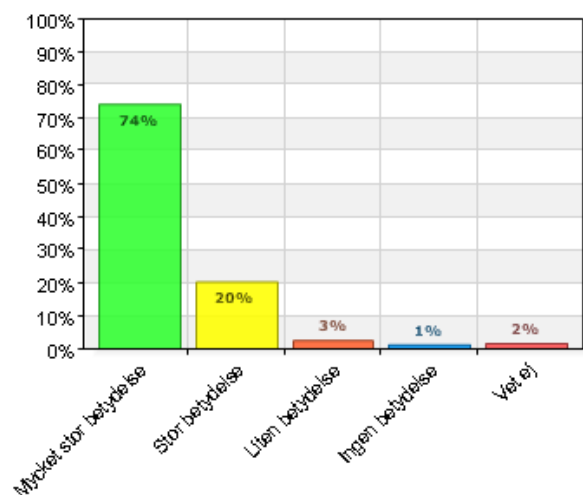
Tabell 14 . Fortbildningen bidrog till min motivation att fortsätta studera

Betydelsen av att studera på arbetstid. Möjligheten att studera på arbetstid hade stor betydelse för att barnskötarna genomförde utbildningen, se tabell 15 nästa sida. Sammanlagt 94 % markerar för detta. I hela enkäten är det detta påstående som flest (74 %) markerar för ”mycket stor betydelse”.

En av dem kommenterar - *“Jag tar upp utbildningen som den enskilt bästa förmånen med att jobba som barnskötare, förutom att få jobba med barn. Att få chansen att plugga igen betyg jag inte hade på gymnasiet på betald arbetstid har varit avgörande för mitt arbetsliv och höjt mitt självförtroende”.*

Tabell 15: Betydelsen av få studera på arbetstid för genomförandet av utbildningen.

Sju av barnskötarna väljer också att i kommentarerna tacka för utbildningen, några skriver enbart TACK andra är mer flerordiga. *”Jag upplever min barnskötarutbildning väldigt värdefull och är tacksam över att jag fick möjligheten.”*

I kommentarerna framkommer dock att ett fåtal inte fick studera på arbetstid. *“Det värsta var att jag tog mina semesterdagar o gick till utbildningen och sen fick jag inte lönehöjning heller!!!!!!!!!!!!!!”.* Samt *“Min chef hade inte ekonomi att ge mig lön de dagar jag studerade. Det var inte kul och inte lätt för mig ekonomiskt. Ni borde göra om så att för de elever inte cheferna betalar ska det vara CSN berättigt”.*

Övergripande frågor

Enkäten innehöll även några mer allomfattande frågor om hur barnskötarna uppfattade effekten/nyttan av fortbildningen.

Nytta av ny kompetens. Den första övergripande frågan vidrörde hur stor nytta barnskötarna anser att de har i sin nuvarande sysselsättning av den kompetens de fick under sina studier. (Även i detta påstående anser de allra flesta (93 %) att de har ”mycket stor nytta” eller ”stor nytta” av den kompetens de fick under utbildningstiden, i det de gör idag. De som anser att de

har liten nytta är främst de som bytt yrkesbana, de som är föräldralediga samt de två (1 %) som är missnöjda med fortbildningen (tabell 16).

Tabell 16 Nyttan av fortbildningen i nuvarande sysselsättning.

	Andel i %
Mycket stor nytta	42
Stor nytta	51
Liten nytta	6
Ingen nytta alls	0
Vet ej	1

En följdfråga till detta är frågan om vilka av utbildningens målområden som barnskötarna menar att de har mest nytta av. Här fanns möjlighet att ange tre målområden. I genomsnitt hade var och en angett 2,3 målområde. Av svaren framkommer att barnskötarna pekar ut olika målområden som mest nyttiga, se tabell 17. Alla målområden anses nyttiga. Varje målområde har minst en tredjedel av barnskötarna valt som nyttig för deras fortsatta arbete inom förskolan. Mellan det målområde som flest markerat för och det som fått minst markeringar skiljer 27 procentenheter.

I tabellen presenteras de fem målområdena i turordning utifrån det målområde som totalt fått flest markeringar och skillnaden mellan vad de som gått de två olika utbildningarna tycker.

Sammanställningen visar att barnskötarna som gått den fördjupade fortbildningen i högre grad anser att de haft nytta av nya kunskaper inom de två målområden som berör barns delaktighet och inflytande och det som handlar om pedagogisk dokumentation än de som gått en hel barnskötarutbildning.

Tabell 17: De målområden som barnskötarna anger att de har haft mest nytta av. Totalt och uppdelat mellan de två typerna av fortbildning. Inom parentes nummer i turordningen.

Målområde	Total andel i %	800 poäng i %	300/400 poäng i %
Barns utveckling, kreativitet och lärande	69	71 (1)	66 (2)
Barns delaktighet och inflytande	63	59 (2)	67 (1)
Pedagogiska lärmiljöer	52	55 (3)	50 (3)
Förskolans styrdokument	49	51 (4)	46 (4)
Pedagogisk dokumentation	42	39 (5)	46 (4)

Ökad chans till ett utvecklande arbete. Ett annat övergripande påstående som barnskötarna fick ta ställning till var i vilken utsträckning de ansåg att utbildningen påverkat deras chanser att få ett stimulerande och utvecklande arbete. Även till detta påstående är barnskötarna

positiva, 86 % tror i ”stor” eller ”mycket stor utsträckning” att fortbildningen påverkat deras chanser att få ett stimulerande arbete (tabell 18).

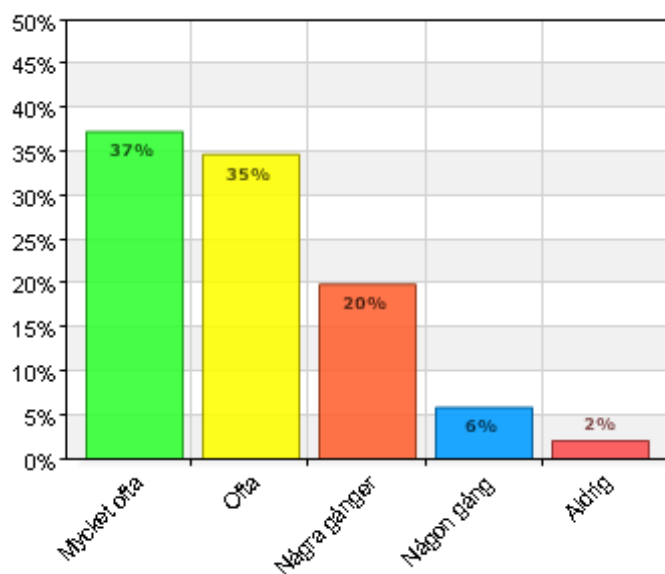
En av dem som markerade ”i liten utsträckning” förklarar sina negativa svar på denna och andra påståenden på följande sätt. *“Många nekande svar eftersom jag redan hade ett stimulerande arbete med bra kollegor. Det intressantaste med utbildningen var att dela den med flera andra i situationer liknande min egen! Vuxna människor som arbetat utbildade i så många år!”*

Tabell 18: Om utbildningen påverkat chanserna att få ett stimulerande och utvecklande arbete?

	Andel i %
Mycket stor utsträckning	38
Stor utsträckning	48
Liten utsträckning	8
Inte alls	2
Vet ej	4

Rekommenderar utbildningen. Den tredje övergripande frågan som ställdes, var frågan om hur ofta de rekommenderade utbildningen till andra som arbetar inom förskolan. Här får utbildningen ett excellent betyg - 98 % uppger att de någon gång eller oftare rekommenderat utbildningen som de gått vid Farsta gymnasium. Tabell 19 visar att hela 72 % talar ”ofta” eller ”mycket ofta” väl om utbildningen.

Tabell 19: Rekommenderar fortbildningen

Sammanfattning och analys

Barnskötarna upplever att de har mycket stor nytta av sin fortbildning. Det är respektingivande stora och positiva effekter av utbildningarna som barnskötarna uppger. De redogör för ökad självkänsla, utvecklad säkerhet i olika aspekter på yrkesrollen, ökad arbetslust m.m. Så gott som alla rekommenderar utbildningen till andra inom förskolan. Att fortbildningarna bedrevs på arbetstid var av största vikt för de flesta.

Det är också imponerande många som instämmer i de mest positiva påståendena. Så här skriver en av barnskötarna i kommentarerna. *”Jag har verkligen varit ärlig när jag fyllt i full pott på varje fråga. Utbildningen var otroligt lärorik och givande. Tittade precis i mina papper och insåg att utbildningen hade ju faktiskt fått med allt som är modernt idag. Utbildar mig nu till förskollärare på Södertörn...”*

De som läst hel barnskötarutbildning är genomgående något mer positiva. Det kan säkert förklaras av att de hade mindre förkunskaper samt att de studerade ett helt år, istället för en termin.

Flera vet inte om deras chef värdesätter de kunskaper de fått via sin fortbildning. Detta beror delvis på att de har en ny chef. Resultatet betonar vikten av att chefer sätter sig in i vilka kompetensinsatser som deras personal tar och tagit del av och lyfter fram de studerandes nya kompetenser under och efter utbildningen.

Svarsfrekvensen var låg 52 % eller 37 % beroende på om man räknar med eller utan de som fått enkäten men inte öppnat sin e-post. Dock visar samstämmigheten i svaren från 245 barnskötare i spridda åldrar och jämnt fördelade mellan de två typerna av fortbildning att sannolikheten är stor att resultatet avspeglar åsikterna bland de flesta av dem som gått fortbildningarna.

Stockholms Utrednings och Statistikkontor (USK) gjorde 2007 på uppdrag av Kompetensfonden bland annat en utvärdering av de fortbildningar för förskolepersonal som fram till dess erbjudits. Även denna undersökning visar samma positiva bild, i en del fall t.o.m. något mer positiv. Den här enkätundersökningen bekräftar att de positiva effekterna kvarstår över tid.

Sexton procent har fortsatt studera. Fyrafemtedelar av dem anser att fortbildningen vid Farsta gymnasium bidrog till motivationen att fortsätta studera.

En enkät som denna kan sägas ha ett mått av självskattning inbyggd. De olika påståenden som barnskötarna skulle ta ställning till, i vissa fall sju år efter själva fortbildningen, leder till eftertanke och reflektion. Det har troligtvis bidragit till att så många som 76 av barnskötarna avslutningsvis valt att skriva egna kommentarer (se bilaga 1). Av de 76 kommentarerna är bara två negativa.

Det goda resultatet visar att fortbildningarna har varit en mycket lyckad satsning. Så gott som samtliga, hela 98 %, av de som arbetar kvar inom förskola och skolbarnsomsorg, arbetar kvar i Stockholm efter utbildningen.

Det är rimligt att anta denna lyckade utbildningssatsning har kommit barnen till godo genom en mer utvecklad pedagogisk verksamhet. Även en av barnskötarna lyfter fram detta. *”De som vann är barnen förstås!!!”*

Framtiden

Direkt efter jul påbörjas återigen en hel barnskötarutbildning vid Farsta gymnasium och en fördjupningskurs startar lite senare. Vetskapen om att de här fortbildningarna kommer att finnas kvar innebär säkert de studerandes arbetskamrater kan göra en större arbetsinsats en dag i veckan då kollegan är på utbildning, då de kan ha tilltro till att deras chans kommer.

Kompetensfonden kom 2004 fram till att cirka 500 fast anställda inom förskolan i egen regi saknade grundutbildning. År 2013 planerar förvaltningen att göra en ny inventering för att se hur behovet ser ut nu på sikt och om innehållet i fortbildningsinsatserna ska förändras utifrån aktuella förutsättningar.

Även en utveckling av fortbildningarna bör förvaltningen utarbeta i ett samarbete mellan sakkunniga i stadsdelarna, förskolechefer och lärarna vid utbildningen.

Det var 37 % av barnskötarna som inte öppnade något av de två e-postbrev som innehöll länk till denna undersöknings enkät. Det visar på bristande datorkunskaper och/eller bristande tillgång till datorer på arbetsplatsen, men också att det inte är självklart för dem att aktuell information skickas via e-post. Den nya stora utbildningsinsatsen på PIM inom förskolan kommer sannolikt att förändra detta.

Bilaga 1. Barnskötarnas kommentarer ordnade efter ämne

Nöjd med utbildningen – 18 kommentarer

- Det var en rolig fördjupning. Skojigt att träffa andra inom samma yrkesgrupp. Roliga diskussioner. Skönt att få vara helt vuxen en dag med likasinnade.
- Väldigt nöjd med utbildningen, bra kompetenta lärare, mera utbildning i Farsta gymnasium för oss barnskötare.
- Det var toppen att få gå fördjupningsutbildningen för barnskötare, alla i vår förskola har nu gått den. Mycket bra material kommit till användning efteråt.
- Det var bra.
- Många nekande svar är därför att jag redan hade ett stimulerande arbete med bra kollegor. Det intressantaste med utbildningen var att dela den med flera andra i situationer liknande min egen! Vuxna människor som arbetat utbildade i så många år!
- Fick en duktig lärare som kunde förmedla den kunskap som vi behövde, plus tid för reflektion. jag är mycket nöjd med utbildningen på Farsta gymnasium.
- Att få träffa andra pedagoger och få byta erfarenheter. Grupparbeten mycket givande. Läraren var mycket trevlig och inspirerande.
- Jag är väldigt nöjd med min lärare, kompetent och lyhörd.
- Hade mycket bra och inspirerande lärare
- Bra utbildning, fantastiska lärare.
- Bra och stimulerande ämnen som togs upp. Bra och kompetent lärare
- Är jättenöjd med min utbildning på Farsta gymnasium. Duktiga lärare.
- Hade en mycket kompetent lärare
- Jag skulle rekommendera om någon frågade. Utbildningen var mycket givande.
- Mycket bra utbildning för oss barnskötare som jobbat länge. Att man i lugn och ro kunde gå igenom vad vårt uppdrag är. Synd att denna form på utbildningen inte finns kvar.
- Bra med fördjupning för redan erfarna barnskötare. Det gör att utbildningen blir så mycket mer givande och olika erfarenheter lyfts och tas tillvara.
- Det var mycket givande att få träffa pedagoger från så många förskolor. Mixen av kommunala, privata och de många olika inriktningarna samt de olika miljöerna/kulturen gjorde att utbildningen fick en extra krydda. Det skapade många roliga och intressanta diskussioner.

Ökad självkänsla - 15 kommentarer

- Jag hade en bra lärare, ett gäng sköna klasskamrater och det gav mig otrolig utveckling, och självförtroende som person och som pedagog!
- Jättebra utbildning och suverän lärare ! Känner mej tryggare i min yrkesroll. Har även fått nya vänner för livet.
- Jag tyckte utbildningen var kul & lärande. Den har hjälpt mig i mitt arbete och gjort mig säker i min yrkesroll. Är glad och tacksam att jag fick den här chansen. Det är ett bra koncept och jag hoppas ni har möjlighet att fortsätta erbjuda utbildningen till de som är intresserade. Skulle gå den igen om jag fick chansen.
- Jag har utvecklats jättemycket.
- Mycket utvecklande för mitt tankesätt. Jag tänker mer "proffsig" och jag kan uttrycka mig på ett mer fackligt språk.
- Jag tar upp utbildningen som den enskilt bästa förmånen av att jobba som barnskötare, förutom att få jobba med barn. Att få chansen att plugga igen betyg jag inte hade, på gymnasiet på betald arbetstid har varit avgörande för mitt arbetsliv och höjt mitt självförtroende.

- Utbildningen satte ord på det man kan och stärkte en själv att man kan sitt arbete. Samt att man fördjupade sig och fick en kick till att fortsätta till att utvecklas vidare på sitt arbete.
- Utbildningen gav mig möjlighet att utvecklas som person och arbetare. Gav mig självförtroende och tro på mig själv och det jag gör på jobbet. Man får efter utbildningen ett annat sätt att tänka på alla områden. De som vann är barnen förstås!!!
- Jättekul o nyttigt att få träffas o diskutera allt som berör förskolan, många hade så mycket erfarenhet. Gav lite aha känsla om att man arbetar rätt.....Tack!
- Utbildningen gav mig ett mycket bättre självförtroende inom mitt yrke. Innan utbildningen tänkte/-kände jag ofta: "Det kan/vet inte jag, jag har ju ingen utbildning." Detta hämmade mig självklart i mitt arbete, och jag blev osäker i ganska många situationer. Men under min studietid fick jag ofta bekräftelse på att jag tänkt och arbetat på rätt sätt. Detta gav mig en stark ryggrad som gjort att jag idag är en bättre pedagog och viljan att studera vidare har väckts. I mitt fall har alltså utbildningen bara varit positiv!
- Det som var bäst var att få träffa och diskutera med andra kollegor och få en stark insikt att vi barnskötare gör ett mycket bra arbete. Att förskolan behöver kompetenta och engagerade pedagoger, inte alltid att det bara ska vara en kategori av pedagoger som räknas.
- Väldigt bra utbildning. Man kände sig stolt och påläst efteråt. Man kände att man kunde argumentera för man hade fått så mycket.
- Väldigt inspirerande lärare som får en att växa med uppgifterna.
- Jag gick utbildningen för att få ett papper på vad jag kan. Det var skönt att jag fick se hur mycket jag verkligen kunde. Fick bra bekräftelse från min lärare och lärde mig verkligen att formulera mig. :-)
- Det bästa som hänt mig! Läraren superbra, fört mig vidare till att starta eget! Vill ni ha mera positiva ord, tveka inte att ringa.

Stimulerad att läsa vidare - 9 kommentarer

- Utbildningen var toppenbra och med fantastiska, inspirerande lärare! Både jag och mina chefer känner att jag utvecklats enormt och jag har fått en helt ny lust till yrket som jag inte hade förut! Tack vare barnskötareutbildningen fick jag även lust att vidareutbilda mig och nu läser jag till förskollärare vid Södertörns Högskola.
- Utbildningen sporrade mig verkligen till att fortsätta studera till förskollärare! Att stanna kvar som barnskötare i förskolan är ingen framtid. (Nu är jag äntligen klar förskollärare! :)
- Påbörjade distansutbildning till förskollärare men fullföljde inte utbildningen. Det blev för mycket att jobba heltid och studera på heltid.
- Jag har verkligen varit ärlig när jag fyllt i full pott på varje fråga. Utbildningen var otroligt lärorik och givande. Tittade precis i mina papper och insåg att utbildningen hade ju faktiskt fått med allt som är modernt idag. Utbildar mig nu till förskollärare på Södertörn och arbetar samtidigt. På det sättet kan jag direkt relatera teoretiska kunskaper med min praktik. Det är tack vare utbildningen i Farsta som gjorde att jag till slut tog steget att vidareutbilda mig.
- Utbildningen bidrog med att jag fortsatte att studera till lärare mot yngre åldrar på distans, samtidigt som jag arbetar. Fördjupningskursen gjorde att jag kunde studera och förstå litteratur på ett lättare sätt. Fördjupningen var en otroligt bra utbildning!
- Utbildningen har gett mig möjligheter att söka jobb då jag nu har formell behörighet. Den har även gett mig mersmak för att studera vidare.
- Mycket givande termin, att få träffa och diskutera med ped från hela Stockholm! Toppen och inspirerande lärare. Skulle gärna vilja ha mer, men att studera till förskollärare är lite för sent för mig.
- Att kunna gå till skolan för att bli en barnskötare har öppnat mina ögon för vad förskolan är. Jag känner mig väldigt trygg i mitt arbete och det har inspirerat mig att studera mer. Jag tror att jag skulle

föredra att arbeta med äldre barn och förhoppningsvis få lite mer respekt när jag så småningom blir lärare.

- Jag krävde denna utbildning för att vilja fortsätta arbeta på förskola, min första utbildning avslutades 1978, så jag behövde verkligen få ny! Jag är mycket nöjd med kursen, läraren och eleverna från hela staden. Lärde mig verkligen nya saker, ett måste för att hålla glöden vid liv! Har även tänkt på att utbilda mig vidare till lärare, men kostnaden är för stor i min ålder för åren jag har kvar att arbeta! Tack för att jag blev tillfrågad!

Ny syn på arbetet med barnen - 8 kommentarer

- Jag har arbetat många år i barnomsorgen. Utbildningen gav mig "nya ögon" gällande lärandet, barns inflytande. Stor del av utbildningen var erfarenhetsutbyte och grupparbete. Det gav mig jättemycket. Jättebra lärare!

- Det var en lärorik tid, framförallt att läroplanen blev så tydlig för mig!!

- Jag tycker att utbildningen var givande. Jag har träffat många kunniga pedagoger som inspirerade mig. Själva utbildningen var strukturerad och vi kunde utnyttja den möjligheten att lära oss nya saker. Det är fantastiskt tillfälle när man kunde få en ledig dan i veckan för sin egen utveckling. Jag har lärt mig mycket om Läroplanen och hur man tolkar den. Det var mycket prat om olika pedagogik och pedagogisk miljö. Jag tycker att hela utbildningen bygger på den enskilda individen och hur mycket intresse den hade för att lära sig nytt! Till slut jag vill berätta att min arbetsituation förbättrats och jag har fått det pedagogiska ansvaret på min avdelning! Tack!

- Har fått en annan syn på arbetet med barnen.

- Efter utbildningen så blev jag oerhört motiverad och fick ett helt nytt synsätt, förhållningssätt. Jag blev mer aktiv och var mer intresserad. Jag utvecklades jätte mycket av denna utbildning. Jag har aldrig tidigare tyckt att det är så roligt att arbeta inom förskolan som nu. Det vart ett uppvaknande.

- Jag tycker att min utbildning på Farsta gymnasium har stärkt mig i det pedagogiska arbetet och utbytet av andra kollegor gav mycket. Jag måste också säga att lärarna var toppen.

- Ger mig glädje i mitt arbete.

Om lönen - 7 kommentarer

- Barnskötarna utbildar sig och har läroplanen som styrdokument, de är mer och mer i barngruppen, kommer med idéer och förslag men tyvärr det är förskolelärarna som tar äran för allt arbete, och får mest betalt...

- Det var värsta att jag tog mina semesterdagar o gick till utbildningen och sen jag fick inte bättre lönehöjning heller!!!!!!!!!!!!!!

- Utbildningen var bra, men jag kunde mycket redan som jag inte hade på papper. Jag läste den validerade utbildningen. Min chef hade inte ekonomi att ge mig lön de dagar jag studerade. Det var inte kul och inte lätt för mig ekonomiskt. Ni borde göra om så att för de elever inte cheferna betalar ska det vara CSN berättigat.

- Tyvärr har det inte märkts i lönekuvertet. Chefen visar uppskattning genom ord, inte genom lön. Kanske kan man ha ett generellt påslag kopplat till om man fått betyget? Många andra barnskötare skulle gärna gå utbildningen som jag pratat med.

- Det har varit nästan ett år sedan jag har fått mitt certifikat och jag har ännu inte fått en höjning från mitt arbete. Jag gör ännu mer arbete nu än jag gjorde innan men jag inte få erkännande för den nya kunskap som jag har. Det kan vara just den skola som jag arbetar i, men jag tror att människor underskattar det arbete vi faktiskt gör för dessa barn.

- Synd att inte alla fick extra lönepåslag efter godkänd kurs, en del från andra områden fick det :(

- Är idag Förskoleassistent med en lön på 26500. tack vara er!!

Tack för utbildningen – 7 kommentarer

- Tack!
- Jag hade mycket roligt och kursen var givande. Bra upplägg var det också. Tack!
- Vill tacka Farsta gymnasium för en kanontid med en kanonutbildning och superbra lärare! :)
- Det var bra för mig ! tack
- TACK!
- Jag upplever min barnskötartutbildning väldigt värdefull och är tacksam över att jag fick möjligheten. Väldigt bra upplägg.
- På grund av min ålder är jag inte motiverad att fortsätta studera. Det var en mycket positiv tid. Tack.

Önskemål om annan utbildning – 3 kommentarer

- Hej! jag önskar att det skulle kunna finnas nån utbildning för barnskötare med arbetslivserfarenhet att kunna vidareutbilda sig till fritidspedagog, efter som barnskötarna ersätts nu i de kommunala skolor med fritidspedagoger. Det jag vill säga är att det är blivit tuffare som barnskötare och få jobb!
- Önskar en utbildning för barnskötare tex i pedagogisk dokumentation el liknande på arbetstid.
- Skulle önska att det fanns möjlighet till fler liknande utbildningar.

Utbildningen bör ge behörighet till högskolestudier – 2 kommentarer

- är övertygad att man skulle få in en större bredd av kompetens och kunskapsbaser om man gjorde så att den här utbildningen ledde till att man enklare kom in på förskolelärartutbildning.
- Det var synd att det räknades inte som gymnasiepoäng. På grund av det kunde jag inte försätta att läsa vidare till förskollärare.

Kommentarer om ifyllandet av enkäten – 2 kommentarer

- Vet inte om det var 2008 jag genomförde mina studier. Men det var i alla fall en vårtermin :)
- Jag är osäker på vilket år som jag avslutade utbildningen på Farsta gymn.

Missnöjd med utbildningen – 2 kommentarer

- Jag tyckte inte att utbildningen var stimulerande. Min lärares egna fsk-utbildning var inte aktuell & lektionerna kantades utav hennes privata uttalanden om pedagogiker som var helt knasiga. Lektionernas upplägg var tråkigt, innehållslöst & inte utmanande. Andra lärare verkar vara mer vettiga än vad min var. Tror att ni vinner på att kolla lärarnas kompetens innan.
- Jag tycker att kursen höll en generellt väldigt låg nivå. En tanke jag hade under kursens gång var att den skulle ha varit två månader. En med lättare svenska och en annan lite svårare.

Övrigt – 4 kommentarer

- Min nuvarande anställning är ganska ny så jag har inte hunnit använda så mycket av mina erfarenheter och cheferna har inte riktigt förstått hur mycket jag kan än! Eller att utnyttja det!
- Trots den superbra utbildningen så kommer jag sluta arbeta i barnomsorgen p.g.a den ökade arbetsbelastningen som blivit det senaste åren.
- Vi fick höra att utbildningen skulle läggas ner när vi blev klara. Verkligen bra om den återupptagits igen!
- Det var att en del hade svårt att förstå uppgifterna, min tanke är att det antingen berodde på att kunskaper i det svenska språket saknades eller att det var länge sedan en del satt i skolbänken. Sedan tänkte jag på frågan kring att studera på arbetstid, personligen var jag i skolan på onsdagar och arbetade 32 tim på 4 dagar. Det var rätt slitigt. Information om CSN-stöd fick jag aldrig.

UTBILDNINGSFÖRVALTNINGEN

Välkommen till enkätundersökningen om din nytta av fortbildningen vid Farsta gymnasium. Oftast kan du bara välja ett svarsalternativ. När flera alternativ är möjliga beskrivs detta i frågetexten. Avslutningsvis finns möjlighet att lämna en egen kommentar.

Observera att det är frågor på båda sidorna.

Hur gammal är du?

- 34 år
- 35 - 44 år
- 45 - 54 år
- 55 år -

Vilken pedagogisk fortbildning gick du vid Farsta gymnasium?

- 300/400 poäng fördjupning
- 800 poäng barnskötarutbildning

Vilket år avslutade du dina studier?

- 2005
- 2006
- 2007
- 2008
- 2009
- 2010
- 2011
- 2012

Vilken form av förskola arbetade du vid när du studerade vid Farsta gymnasium?

- Kommunal förskola
- Fristående förskola

Arbetar du på fortfarande vid samma förskola som innan din fortbildning?

- Ja
- Nej

Hur ser din sysselsättning ut för närvarande? Om du arbetar samtidigt som du studerar ska du markera på två ställen.

- Arbete i kommunal förskola i Stockholms stad
- Arbete i fristående förskola i Stockholm stad
- Arbete i förskola i annan kommun
- Arbete i kommunal skola/skolbarnsomsorg i Stockholm stad
- Arbete i fristående skola/skolbarnsomsorg i Stockholms stad
- Arbetslös
- Studerar
- Annat vad

Utbildningen stärkte/utvecklade min yrkesroll på följande sätt:

	Stämmer mycket bra	Stämmer bra	Stämmer dåligt	Stämmer inte alls	Vet ej
Mitt arbete med hel barngrupp har utvecklats	☐	☐	☐	☐	☐
Mitt arbete med enskilda barn har utvecklats	☐	☐	☐	☐	☐
Min föräldrakontakt har utvecklats	☐	☐	☐	☐	☐
Mitt samarbete med mina kollegor har utvecklats	☐	☐	☐	☐	☐
Mina kontakter med min chef rörande arbetet har utvecklats	☐	☐	☐	☐	☐

Min chef värdesätter mina kunskaper från utbildningen

- Stämmer mycket bra
- Stämmer bra
- Stämmer dåligt
- Stämmer inte alls
- Vet ej

Min fortbildning vid Farsta gymnasium

	Stämmer mycket bra	Stämmer bra	Stämmer dåligt	Stämmer inte alls	Vet ej
Ökade min förståelse för det pedagogiska arbetet	☐	☐	☐	☐	☐
Gav mig ökad arbetslust	☐	☐	☐	☐	☐
Ökade sannolikheten att jag fortsätter arbeta inom förskoleverksamhet	☐	☐	☐	☐	☐
Ledde till att arbetskamraterna lyssnar mer på mina förslag	☐	☐	☐	☐	☐
Ledde till att jag litar mer på min förmåga att arbeta med barn	☐	☐	☐	☐	☐
Utvecklade min förmåga att uttrycka mig om pedagogik/metodik	☐	☐	☐	☐	☐
Ledde till bättre löneutveckling	☐	☐	☐	☐	☐
Gör att jag bidrar mer till den pedagogiska utvecklingen på min arbetsplats	☐	☐	☐	☐	☐

Vilka av utbildningens målområden har du haft mest nytta av? Du kan ange 3

- Förskolans styrdokument
- Barns utveckling, kreativitet och lärande
- Barns delaktighet och inflytande
- Pedagogiska lärmiljöer
- Pedagogisk dokumentation

Hur stor nytta har du av den kompetens du fick av dina studier vid Farsta gymnasium i din nuvarande sysselsättning?

- Mycket stor nytta
- Stor nytta
- Liten nytta
- Ingen nytta alls
- Vet ej

Efter fortbildningen vid Farsta gymnasium har jag fortsatt studera

- Till förskollärare
- Till lärare
- Har inte fortsatt studera
- Andra studier. Skriv här vilken utbildning:

Fortbildningen bidrog till min motivation att fortsätta studera. *Hoppa över denna fråga om du inte fortsatt studera.*

- Stämmer mycket bra
- Stämmer bra
- Stämmer dåligt
- Stämmer inte alls
- Vet ej

Hur stor betydelse hade möjligheten att studera på arbetstid för att du genomförde utbildningen?

- Mycket stor betydelse
- Stor betydelse
- Liten betydelse
- Ingen betydelse
- Vet ej

I vilken utsträckning tror du att utbildningen påverkat dina chanser att få ett stimulerande och utvecklande arbete?

- Mycket stor utsträckning
- Stor utsträckning
- Liten utsträckning
- Inte alls
- Vet ej

Rekommenderar du utbildningen vid Farsta gymnasium till andra som arbetar inom förskolan?

- Mycket ofta
- Ofta
- Några gånger
- Någon gång
- Aldrig

Här finns plats för egna kommentarer